

Ó, mi milliárdnyi kis Herkules!
Az isteni Laetitia Casta –
már ez is mennyi jót ígér,
pedig csak egy metafora.

— — — — —

Apánk – ellentétben anyánkkal – nem anyánk, akit
nem hanyagolunk el,
de nem is látogatunk rendszeresen.
Inkább csak váratlan esti razziákat csinálunk:
nem vette-e ki a fogát, haladt-e a meséskönyvben,
vagy megint csak bulvárlapokat olvasott?

Anyánk, a szó akárhány szótári jelentésében,
nem is érti ezt az egészet,
messziről, az élet másik végéről
megsimogatja a hajunkat,
és azt kérdi – mintegy a hajunktól –:
„Honnan a kutya seggéből szeded ezt a sok hülyeséget?”

• Fővárosi térzene •

„VOLT EGYSZER PESTEN EGY KABÁT...”

Molnár Ferenc filmszkeccse az Apolló moziban

A film- és színháztörténet évekig csak azt a rövid jelenetet ismerte Molnár Ferenc *GAZDAG EMBER KABÁTJA* című filmszkeccséből, amely *A MAGYAR NEMZETI SZÍNHÁZ MÚLTJA, JELENE ÉS JÖVŐJE* című, 1923 körül forgatott némafilmhez ragasztva maradt fenn. Magyar Bálint *A MAGYAR NÉMAFILM TÖRTÉNETE* című munkájában nem is tulajdonított nagyobb jelentőséget az Apolló Projekto-graph Részvénytársaság bemutatójának: nem ismerte ugyanis a mű szövegét, mely gépiratban olvasható az Országos Szé-

chenyi Könyvtár Színháztörténeti Tárában (MM 4636). (A példány a rendező betoldásait, húzásait is tartalmazza. Nehéz volt eldönteni, hogy mit vegyünk figyelembe; a gépiratot vagy a betoldásokat is, hiszen több helyen a gépíró figyelmenlensége miatt utólag került be a helyes mondat. Színházi szöveg esetén annak rekonstruálása a legfontosabb, hogy mi hangzott el a színpadon – ezért szinte minden utólagos bejegyzést tartalmaz a szöveg kiadása.)

A mű keletkezéstörténetéhez hozzátartozik, hogy az Apolló Projectograph Részvénytársaság első magyar filmszkeccsének bemutatása után a fővárosi színingazgatók a rendőrkapitányhoz fordultak, hogy rendelettel akadályozza meg a műfaj terjedését. Az Apollóban azonban Bródy Miksa, Martos Ferenc és Vincze Zsigmond műve, A FELESÉGEM HŰ ASSZONY 1912. február 5-én olyan sikert aratott, hogy a társaság új filmszkeccsének elkészítésével a korszak legdivatosabb drámaíróját, Molnár Ferencet és az egyik legnépszerűbb zeneszerzőt, Szirmai Albertet bízta meg.

Érdekes, hogy a *Színházi Hét*, mely első sorban a színházak híreit közölte, nem mulasztotta el, hogy beszámoljon a szkeccsről. A bemutatót (1912. március 8.) követően a lap MOLNÁR FERENC AZ APOLLÓBAN címmel vezércikkben üdvözölte a nevezetes eseményt: „*Akik eddig a magánszínházak alapján állva, irodalmi fölénnyel beszélgettek a szkeccsről, és hajlandók voltak stílustalan, zavart műfajnak tekinteni, azokat most végleg elhallgattatja a Gazdag ember kabátja. A modern magyar színműirodalom legragyozóbb neve, Molnár Ferenc állott ezzel a kine-ma-szkeccs jogosultsága mellé [sic!].*” (*Színházi Hét*, 1912. 11. szám.)

A *Színházi Hét* következő számában még messzebbre merészkedett a szerkesztőség: „*A szkeccs műfaja ezzel belépett a rendes színházi életbe, szerzőit, színészeit, színpadját, ének-számait, vicceit a rendes színházi élet minden-napos eseményei között emlegetik, és bizony ott állunk, amitől a magánszínházak nem minden-ek nélkül tartottak, hogy tudniillik a szkeccs nem elégszik meg a rendes mozikközönséggel, hanem mivel érdekes, kedves, olcsó, színes és*

mulattató, erősen kiveszi a maga részét a színházi életnek kijáró érdeklődésből.”

Az Országos Széchényi Könyvtárban fennmaradt példány az előadások számáról is árulkodik: hétköznapiokon négyszer, szombaton meg vasárnap hatszor került színre; márciusban összesen százöt alkalommal.

Érdekes volt a filmszkeccs szereposztása. A gazdag embert a film rendezője, K. Kovács Andor játszotta. Eredetileg Nyáray Antalt, az utolsó bohémként emlegetett komikust akarták meghívni, Nyáray azonban éppen Péccsett játszott, s igazgatójától nem kapott szabadságot. (A hírek szerint ezzel háromezer koronát vesztett...)

A legnehezebb feladatot Bársony István, a későbbi neves kabarérendező kapta: neki jutott a kabát szerepe. A bemutató azzal vált különösen érdekessé, hogy a filmvásznon valóságos személyekkel hitelesítették a budapesti történetet. Felvont az első számú primadonna, Fedák Sári, Újházi Ede, a Mester s Bakti Gyula, a legismertebb rikkancs. Lehet, hogy a virágárusleány, Bárdi Margit is Budapest nevezetességének számított, mert ezzel a névvel nem találkozhatunk a korabeli színésznévsorokban.

A GAZDAG EMBER KABÁTJA sikere után, a sajtó nyomására Boda Dezső főkapitány visszavonta a filmszkeccseket betiltó rendeletét.

A szöveget az eredeti kifejezéseket megtartva, a mai helyesíráshoz igazítva, a nyilvánvaló elgépeléseket kijavítva közöljük.

Gajdó Tamás